

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Ofiary Przepęstw](#) > [Prawa Ofiar – W Poszczęólnych Państwach](#) > 2 - Składanie zawiadomienia o przępstwie oraz moje prawa podczas dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu

2 - Składanie zawiadomienia o przępstwie oraz moje prawa podczas dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu

Jak złożyć zawiadomienie o przępstwie?

Ofiara przępstwa może złożyć zawiadomienie o popełnieniu przępstwa na dowolnym komisariacie policji lub w prokuraturze.

Zawiadomienie o popełnieniu przępstwa można złożyć ustnie lub na piśmie. Musi zostać podpisane. Zawiadomienie o popełnieniu przępstwa może również złożyć osoba trzecia. Chociaż nie jest to obowiązkowe, zaleca się, aby ofiara przępstwa podała w zawiadomieniu o popełnieniu przępstwa wszystkie swoje istotne dane osobowe, w tym adres, pod którym można się z nią skontaktować, jak również dane osobowe osoby trzeciej składającej zawiadomienie.

Ponadto zaleca się, aby ofiara przępstwa przekazała wszelkie dowody i informacje na temat podejrzanego, jakie posiada. Ułatwi to prowadzenie postępowania przygotowawczego.

Policja rejestruje informacje przekazywane przez ofiarę przępstwa na urzędowym formularzu (zazwyczaj wypełnianym na komputerze). Od tej chwili złożone zawiadomienie o popełnieniu przępstwa stanowi część akt sprawy.

Ofiara przępstwa może złożyć zawiadomienie o popełnieniu przępstwa na dowolnym komisariacie policji lub bezpośrednio w prokuraturze.

Zawiadomienie o popełnieniu przępstwa można złożyć w języku niemieckim lub w jednym z urzędowych języków regionalnych.

Jeżeli ofiara przępstwa nie włada dostatecznie biegle językiem niemieckim ani innym językiem urzędowym, przysługuje jej prawo do skorzystania z pomocy tłumacza ustnego.

W przypadku niektórych rodzajów przępstw (np. przępstw z użyciem przemocy lub przępstw przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności) przy składaniu zawiadomienia o popełnieniu przępstwa ofierze przysługuje prawo do skorzystania z pomocy zapewnianej przez organizacje udzielające wsparcia ofiarom przępstw.

Prawo nie przewiduje określonego terminu na złożenie zawiadomienia o popełnieniu przępstwa. Jednak po upływie określonego prawem terminu policja, prokuratura lub sąd mogą odmówić wszczęcia postępowania w sprawie. Termin ten różni się w zależności od rodzaju popełnionego przępstwa (terminy przedawnienia).

Po otrzymaniu zawiadomienia o popełnieniu przępstwa właściwe organy mają obowiązek wszczęć postępowanie przygotowawcze (wyjątkiem są przępstwa prywatnoskargowe).

W jaki sposób mogę uzyskać informacje o przebiegu sprawy?

Po złożeniu zawiadomienia o popełnieniu przępstwa ofiara otrzyma pisemne potwierdzenie jego złożenia. Będzie na nim widniał numer referencyjny. Jeżeli ofiara przępstwa skontaktuje się z właściwym komisariatem policji w późniejszym terminie i powoła się na ten numer referencyjny, zostanie skierowana do funkcjonariusza policji prowadzącego jej sprawę.

Jeżeli ofiara przestępstwa złożyła pisemne zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa na komisariacie policji lub w prokuraturze, musi zwrócić się do tych organów o podanie numeru referencyjnego. W uzyskaniu informacji o numerze referencyjnym sprawy pomogą organizacje udzielające wsparcia ofiarom przestępstw.

Ofiara przestępstwa ma prawo wglądu do akt sprawy. Właściwe organy mogą odmówić ofierze wglądu do akt sprawy albo go ograniczyć wyłącznie w przypadku, gdyby mogło to negatywnie wpłynąć na przebieg postępowania przygotowawczego lub na treść zeznań składanych przez ofiarę w charakterze świadka.

Prokuratura będzie informowała ofiarę przestępstwa o istotnych ustaleniach dokonywanych w toku postępowania. Ofiara przestępstwa zostanie na przykład powiadomiona o wydaniu przez właściwe organy postanowienia o umorzeniu postępowania, zawieszeniu postępowania przygotowawczego lub o tym, że właściwe organy rozważają możliwość zastosowania środków alternatywnych wobec zwykłego postępowania karnego.

Czy przysługuje mi pomoc prawna (podczas dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu)? Na jakich warunkach?

W postępowaniach przed organami ścigania ofiara przestępstwa może korzystać ze wsparcia adwokata, członka organizacji udzielającej wsparcia ofiarom przestępstw lub innej odpowiedniej osoby oraz być reprezentowana przez te podmioty.

Jeżeli ofiara przestępstwa jest uprawniona do otrzymania pomocy prawnej, adwokaci – we współpracy z organizacjami udzielającymi wsparcia ofiarom przestępstw – będą udzielali jej nieodpłatnego wsparcia w dochodzeniu jej praw w toku postępowania. Wsparcie psychospołeczne i pomoc prawna przysługują:

- osobom, które w wyniku umyślnego przestępstwa padły ofiarą aktu przemocy lub groźby karalnej, oraz osobom, których integralność seksualna lub prawo do samostanowienia zostały naruszone lub wobec których dopuszczono się nadużycia stosunku zależności przy popełnieniu takiego przestępstwa;
- bliskim członkom rodziny osoby, która straciła życie wskutek przestępstwa, lub członkom rodziny takiej osoby, którzy byli świadkami przestępstwa;
- ofiarom przestępstw o charakterze terrorystycznym;
- ofiarom typowych przestępstw z nienawiści w internecie. Obejmuje to uporczywe nękanie, długotrwałe prześladowanie za pośrednictwem środków telekomunikacji lub systemu informatycznego („cybermobbing”) oraz podżeganie. Obejmuje to również czyny zabronione takie jak: zniesławienie, oskarżenie o popełnienie czynu karalnego, co do którego zarzuty już oddalono jako bezpodstawne, znieważenie i pomówienie, jeżeli istnieją podstawy, by przypuszczać, że dany czyn został popełniony przy wykorzystaniu środków telekomunikacji lub systemu informatycznego;
- osobom małoletnim, które były świadkami aktów przemocy w swoim kręgu społecznym (przemoc w rodzinie, przemoc wobec dzieci).

Pomoc musi być konieczna do zapewnienia ochrony praw ofiary przestępstwa, a odpowiedzialność za jej udzielenie spoczywa na organizacji udzielającej wsparcia ofiarom przestępstw. Ofiarom, które nie ukończyły 14. roku życia, których integralność seksualna mogła zostać naruszona, udziela się każdorazowo wsparcia psychospołecznego bez konieczności składania wniosku.

Osoba, która nie jest uprawniona do skorzystania z usług wsparcia dla ofiar przestępstw, może wystąpić do sądu z wnioskiem o przyznanie jej nieodpłatnej pomocy prawnej, w przypadku gdy przystąpiła do postępowania w charakterze powoda cywilnego. Sąd uwzględni wniosek, jeżeli uzna, że ustanowienie pełnomocnika procesowego jest konieczne (w szczególności w celu uniknięcia konieczności wytaczania powództwa cywilnego na dalszym etapie), a dochód uzyskiwany przez daną osobę jest niewystarczający do pokrycia honorarium pełnomocnika procesowego bez uszczerbku dla jej środków utrzymania.

Czy mogę ubiegać się o zwrot kosztów (z tytułu uczestnictwa w dochodzeniu/śledztwie/procesie)? Na jakich warunkach?

Zwrócone zostaną koszty podróży do prokuratury, sądu lub miejsca przesłuchania i podróży powrotnej; przysługuje zwrot zarobku lub dochodu utraconego z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu. Osoba, która jest świadkiem i musi zatrzymać się w danym miejscu na noc oraz zjeść tam śniadanie, obiad lub kolację, może ubiegać się o zwrot

kosztów pobytu do określonej kwoty. Stosowny wniosek należy złożyć w terminie 14 dni.

Moja sprawa została umorzona, zanim trafiła do sądu. Czy mogę się odwołać?

Jeżeli prokurator umorzy postępowanie, ofiara przestępstwa musi zostać poinformowana o tym fakcie. Następnie ofiara ma 14 dni na zwrócenie się do prokuratora o uzasadnienie tego postanowienia. Ofiara może również wystąpić o wznowienie postępowania, jeżeli:

- doszło do naruszenia lub nieprawidłowego zastosowania prawa;
- istnieją poważne wątpliwości co do prawdziwości okoliczności faktycznych, na podstawie których wydano postanowienie o umorzeniu postępowania; lub
- jest możliwe przedstawienie nowych okoliczności faktycznych lub dowodów, które uzasadniają wznowienie postępowania.

Wniosek o wznowienie postępowania należy złożyć w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wydaniu postanowienia o umorzeniu postępowania przez prokuratora lub od dnia otrzymania uzasadnienia tego postanowienia. Jeżeli ofiara nie otrzyma zawiadomienia w tym czasie, termin ten przedłuża się do trzech miesięcy od dnia wydania postanowienia. Wniosek o kontynuowanie postępowania należy złożyć do prokuratora.

Jeżeli prokurator uzna, że wniosek jest uzasadniony, postępowanie będzie kontynuowane. W przeciwnym razie prokurator jest zobowiązany odpowiedzieć na wniosek i skierować go wraz z aktami do rozpoznania przez sąd. Jeżeli sąd uwzględni wniosek, prokurator musi kontynuować postępowanie. W przeciwnym wypadku wniosek zostanie oddalony.

Postanowienie prokuratora o zastosowaniu środków alternatywnych wobec zwykłego postępowania karnego nie podlega zaskarżeniu.

Jeżeli w sprawie wniesiono akt oskarżenia, a prokurator umorzył następnie postępowanie, w pewnych okolicznościach ofierze występującej w charakterze oskarżyciela posiłkowego przysługuje prawo do podtrzymania oskarżenia. Jest to możliwe jedynie w przypadku, gdy ofiara przystąpiła już do postępowania w charakterze powoda cywilnego. Ofiara uzyska status oskarżyciela posiłkowego po oświadczeniu, że zamierza popierać oskarżenie.

Czy mogę uczestniczyć w procesie?

Ofiara przestępstwa ma prawo uczestniczyć w rozprawie. Ofiara zostanie wezwana do stawienia się przed sądem wyłącznie w przypadku konieczności złożenia zeznań w charakterze świadka. Ofiara ma obowiązek stawić się przed sądem na wezwanie tylko wówczas, gdy jest wzywana w charakterze świadka.

Jeżeli ofiara korzysta z usług wsparcia ofiar przestępstw, organizacja świadcząca takie usługi zostanie poinformowana o wyznaczonych terminach rozpraw.

Jeżeli ofiara złożyła już zeznania w trakcie przesłuchania przez adwokata strony przeciwnej w toku postępowania przygotowawczego, zostanie poinformowana o wyznaczeniu terminu rozprawy wyłącznie w przypadku, gdy wystąpiła z takim wnioskiem. Jeżeli ofiara przestępstwa występuje w charakterze powoda cywilnego, oskarżyciela posiłkowego lub oskarżyciela prywatnego, zostanie powiadomiona o wyznaczonych terminach rozpraw z należyтым wyprzedzeniem. Niezależnie od tego, czy rozprawa jest jawna, czy też odbywa się z wyłączeniem jawności, ofiara ma prawo wziąć w niej udział wspólnie z zaufaną osobą – adwokatem, członkiem organizacji udzielającej wsparcia ofiarom przestępstw lub inną osobą. Ofierze przestępstwa przysługuje prawo do zadawania pytań oskarżonemu, świadkom i biegłym, a także do przedstawienia swojego roszczenia dotyczącego wypłaty odszkodowania.

Ofiara występująca w charakterze powoda cywilnego może zrezygnować z udziału w rozprawie. Jeżeli jednak ofiara występująca w charakterze oskarżyciela prywatnego nie stawi się na rozprawie, sąd przyjmie niewzruszalne domniemanie, że ofiara nie jest już zainteresowana skazaniem sprawcy, i umorzy postępowanie.

Jeżeli ofiara nie włada językiem niemieckim (lub innym językiem urzędowym), przysługuje jej prawo do nieodpłatnego skorzystania z usług tłumacza ustnego w toku rozprawy.

Jaka jest moja rola w systemie wymiaru sprawiedliwości? Czy jestem na przykład: ofiarą przestępstwa, świadkiem, powodem cywilnym, oskarżycielem prywatnym?

Za ofiarę przestępstwa zostanie uznana osoba, która spełnia odpowiednie wymogi ustawowe. Status ofiary przestępstwa przysługuje następującym osobom:

- osobom, które w wyniku umyślnego przestępstwa padły ofiarą aktu przemocy lub groźby karalnej, oraz osobom, których integralność seksualna lub prawo do samostanowienia zostały naruszone lub wobec których dopuszczono się nadużycia stosunku zależności przy popełnieniu takiego przestępstwa;
- małżonkowi, zarejestrowanemu partnerowi, partnerowi życiowemu, krewnym w linii prostej, bratu lub siostrze lub innym osobom pozostającym na utrzymaniu osoby, która mogła stracić życie wskutek przestępstwa, lub innym członkom rodziny, którzy byli świadkami przestępstwa; oraz
- dowolnej innej osobie, która poniosła szkodę w wyniku przestępstwa lub której interesy prawne chronione przepisami prawa karnego mogły zostać w inny sposób naruszone.

Świadkiem jest osoba, która przekazała informacje mające znaczenie dla postępowania karnego. Decyzję w tym zakresie podejmuje funkcjonariusz policji i prokurator w toku postępowania przygotowawczego. W toku rozprawy decyzję tę podejmuje sąd.

Decyzję o tym, czy przystąpić do postępowania w charakterze powoda cywilnego, podejmuje ofiara.

Również decyzja w sprawie kontynuowania udziału w postępowaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego w przypadku odstąpienia od oskarżenia leży w gestii ofiary.

Jakie są moje prawa i obowiązki wynikające z tej roli?

W toku postępowania wszystkie organy muszą zapewnić poszanowanie godności osobistej ofiary przestępstwa oraz przysługującego jej prawa do ochrony prywatności. Prawa i interesy ofiary oraz jej szczególne potrzeby w zakresie ochrony muszą być w należyty sposób uwzględnione. Wszystkie ofiary muszą zostać poinformowane na jak najwcześniejszym etapie o przysługujących im prawach oraz o możliwości skorzystania ze wsparcia i otrzymania odszkodowania.

Na wniosek ofiara musi otrzymać potwierdzenie złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa.

Każda ofiara przestępstwa jest uprawniona do korzystania z usług zastępstwa procesowego i porad prawnych. Usługi takie mogą być świadczone przez adwokata, organizację udzielającą wsparcia ofiarom przestępstw lub innego odpowiedniego pełnomocnika. Jeżeli ofiara jest uprawniona do korzystania z usług wsparcia ofiar przestępstw, osoba udzielająca jej pomocy prawnej będzie reprezentowała ją w postępowaniu.

Jeżeli ofiara nie spełnia przesłanek uzyskania pomocy prawnej, ale chce być reprezentowana przez adwokata w przypadku występowania w charakterze powoda cywilnego, może w pewnych okolicznościach wystąpić o przyznanie pomocy prawnej.

Osoba biorąca udział w postępowaniu w charakterze świadka może zostać zwolniona z obowiązku składania zeznań, gdyby musiała tym samym obciążyć członka swojej rodziny. Prawo takie nie przysługuje osobie dorosłej dochodzącej roszczeń odszkodowawczych w postępowaniu karnym w charakterze powoda cywilnego.

Świadek może odmówić udzielenia odpowiedzi na poszczególne pytania:

- jeżeli udzielenie odpowiedzi na pytanie byłoby upokarzające dla świadka lub naraziłoby jego lub członka jego rodziny na ryzyko poniesienia bezpośredniej i znaczącej straty finansowej;
- jeżeli odpowiedź odnosiłaby się do najbardziej osobistej sfery życia świadka lub innej osoby;
- jeżeli świadek uzna, że pytania dotyczące szczegółowego opisu przebiegu przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności są bezzasadne.

Świadek może jednak zostać zobowiązany do udzielenia odpowiedzi na te pytania, jeżeli jego zeznania będą miały szczególnie istotne znaczenie, biorąc pod uwagę przedmiot postępowania.

Jeżeli w przesłuchaniu uczestniczą inne osoby, przeprowadzający przesłuchanie mają obowiązek zadbać o nieujawnienie danych osobowych świadka. Świadek nie musi ujawniać swojego adresu zamieszkania. Może zamiast tego wskazać inny adres, pod którym właściwe organy będą mogły się z nim skontaktować.

Świadek jest uprawniony do zapoznania się z aktami sprawy w zakresie, w jakim dotyczą one jego interesów. Świadek może również wystąpić o sporządzenie kopii akt sprawy za odpowiednią opłatą. Jeśli ofiara otrzymała pomoc prawną lub jeśli wystąpiono o sporządzenie kopii ustaleń i opinii biegłych, organów publicznych, służb lub instytucji, kopie takich dokumentów wydaje się nieodpłatnie.

W przypadku zwolnienia sprawcy z zakładu karnego lub aresztu tymczasowego o fakcie tym powiadamia się osoby, które w wyniku popełnionego przez tego sprawcę umyślnego przestępstwa padły ofiarą aktu przemocy lub wobec których skierowano groźbę karalną, oraz osoby, których integralność seksualna lub prawo do samostanowienia zostały naruszone lub wobec których dopuszczono się nadużycia stosunku zależności przy popełnieniu takiego przestępstwa, a także ofiary wymagające szczególnego traktowania. Ofiary innego rodzaju przestępstw muszą złożyć wniosek, w którym oświadczą, że chciałyby zostać powiadomione o zwolnieniu sprawcy.

Ofiara musi zostać powiadomiona o umorzeniu i kontynuacji postępowania sądowego oraz o ewentualnym umorzeniu postępowania przygotowawczego przez prokuratora. Jeżeli rozważane są środki alternatywne wobec zwykłego postępowania karnego, ofiara musi otrzymać wyczerpujące informacje na temat przysługujących jej praw. Jeżeli postępowanie zostało umorzone przez prokuratora, ofiara może w pewnych okolicznościach wystąpić o jego kontynuowanie.

Jeżeli ofiara przestępstwa nie włada dostatecznie biegle językiem niemieckim lub jest głucha lub niema, przysługuje jej prawo do skorzystania z pomocy tłumacza ustnego lub pisemnego. Ofiara przestępstwa jest również uprawniona do udziału w przesłuchaniach prowadzonych przez adwokata strony przeciwnej, rekonstrukcjach przebiegu zdarzeń oraz rozprawach, w toku których może zadawać pytania i zgłaszać wnioski.

Czy mogę składać oświadczenia przed sądem lub przedstawiać dowody? Na jakich warunkach?

Ofiara przestępstwa jest uprawniona do składania oświadczeń dotyczących treści swoich zeznań lub innej formy swojego udziału w przesłuchaniu lub rozprawie. Ofiara może na przykład oświadczyć, że przystępuje do postępowania w charakterze powoda cywilnego i że zamierza dochodzić odszkodowania. Ofiara przestępstwa przysługuje prawo do zadawania pytań oskarżonemu, świadkom i biegłym.

Ofiara jest uprawniona do składania zeznań, jeżeli zostanie wezwana do stawienia się na przesłuchanie lub rozprawę.

Jeżeli ofiara występuje również w charakterze świadka, ma obowiązek stawić się na każde otrzymane wezwanie oraz przekazać zgodne z prawdą i wyczerpujące informacje.

Jakie informacje uzyskam w czasie procesu?

W trakcie rozprawy sądowej ofiara zostanie pouczone o przysługujących jej prawach na samym początku przesłuchania.

To do ofiary należy podjęcie decyzji, czy chce uczestniczyć w całej rozprawie.

Na zakończenie rozprawy sąd wyda orzeczenie. Ofiara może zapoznać się z treścią orzeczenia, pozostając na rozprawie do chwili jej zakończenia lub przeglądając akta sądowe.

Jeżeli ofiara przystąpiła do postępowania w charakterze powoda cywilnego, sąd jest również zobowiązany do rozstrzygnięcia jej roszczenia w wydanym orzeczeniu. Jeżeli sąd zasądzi odszkodowanie, orzeczenie jest uznawane za tytuł wykonawczy na gruncie prawa cywilnego, a ofiara może zwrócić się do rządu federalnego o wypłatę zaliczki na poczet kwoty odszkodowania. Wypłacenie zaliczki jest jednak możliwe wyłącznie w przypadku, gdy skazany nie będzie w stanie niezwłocznie wywiązać się z obowiązku wypłacenia odszkodowania ze względu na fakt odbywania kary (pozbawienia wolności).

Sąd może również nakazać oskarżonemu, aby zwrócił znajdujące się w jego posiadaniu składniki majątku będące własnością ofiary.

Czy będę mieć dostęp do akt sądowych?

Ofiara przestępstwa ma prawo wglądu do akt sprawy. Właściwe organy mogą odmówić ofierze wglądu do akt sprawy albo go ograniczyć wyłącznie w przypadku, gdyby mogło to negatywnie wpłynąć na przebieg postępowania przygotowawczego lub na treść zeznań składanych przez ofiarę w charakterze świadka.

■ Ostatnia aktualizacja: 02/07/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.